

**Ocena pracy doktorskiej,
dorobku artystycznego i dydaktycznego mgr Ioannisa Anastasiou w postępowaniu
doktorskim, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki,
wszczętym przez Radę Dyscypliny Artystycznej
Akademii Sztuk Pięknych im. Eugeniusza Gepperta we Wrocławiu.**

Podstawowe informacje

We wrześniu 2022 roku, Pan mgr Ioannis Anastasiou, przedstawił do oceny pracę doktorską pt.: „*THE LAST IMAGE Memory as a Destructive Thought*” (***Ostatni Obraz: Pamięć jako Myśl Destrukcyjna***“), zrealizowaną w Szkole Doktorskiej ASP we Wrocławiu. Promotorką jego rozprawy doktorskiej została Prof. Małgorzata Warlikowska.

Sylwetka doktoranta

„Arbitralny odkrywca, przypadkowy podróżnik w krainach pamięci” jak sam się określa, Pan Ioannis Anastasiou urodził się w 1995 r. w Atenach, w Grecji. Tytuł magistra grafiki uzyskał w pracowni prof. Xenophona Sachinisa na Uniwersytecie Arystotelesa w Salonikach. Od 2019 roku jest studentem ASP we Wrocławiu w Szkole Doktorskiej kształcącej specjalistów wykazujących się znaczącym dorobkiem artystycznym oraz wysokim potencjałem badawczym i dydaktycznym.

Ocena dorobku twórczego i aktywności artystycznej.

Dokonanie szczegółowej analizy dorobku Doktoranta, ze względu choćby na ilościowy jego rozmiar, to zadaniem pracochłonne, co zmusza mnie do zreferowania chłodnej statystyki, która i tak finalnie robi spore wrażenie. Dokumentacja dotyczy tylko okresu 3 lat, ujawniając ogromny potencjał i talent na polu artystycznym, dydaktycznym i organizatorskim. Pan Ioannis był wielokrotnie nagradzany i

doceniany, co stawia go w czołówce twórców młodego pokolenia. Pozwolę sobie wymienić najważniejsze wyróżnienia i nagrody:

- Wyróżnienie Honorowe na Międzynarodowej Wystawie Grafiki i Artystów Książki w Rijece (GraficaR) w Chorwacji
- 1 Nagroda-MATAROA (The 5th Art Thessaloniki International Art Fair, Hellexpo, Thessaloniki) w Grecji
- 1 Nagroda (Intercontinental Biennial of Small Graphics, edycja a VIII-a - Aiud - the VIIIth edition), Aiud w Rumunii
- Medal Honorowy (Altered Book category, Art of the Book & Paper 2021, Rochester Public Library, Rochester NY) w Stanach Zjednoczonych Ameryki
- Wyróżnienie-Nagroda specjalna za rozwój światowej artystycznej grafiki współczesnej (10 International Triennial Of Graphic Art Bitola-ITG Bitola 2021, Bitol) w Macedonii 2020
- Wyróżnienie Honorowe (The 17th Triennial of Small Graphic Forms) w Łodzi
- 1 Nagroda (the Computer Generated Ex Libris category, 6th International Student Biennial of ExLibris Contest in memory of Felix Kider, Design Department of the Kherson National Technical University) w Kherson na Ukrainie
- Osten Award For National Presentation, Osten Biennial of Drawing, Osten Republic of North Macedonia
- Honorary mention, V Kazan International printmaking biennale „Rider”, Republic of Tatarstan, Russia
- Honorary mention, BIPB-Bucharest International Print Biennial, Bucharest, Romania
- 1st Prize, The 3rd edition of the International Contemporary Engraving Biennale, Iasi, Romania

Finalnie daje nam to 11 Nagród i Wyróżnień w ciągu trzech lat od momentu rozpoczęcia studiów doktoranckich tj. od 2019 do 2022. Jednocześnie realizuje 4 wystawy i pokazy indywidualne o charakterze krajowym i międzynarodowym (Galeria Pokusa w Berlinie, Galeria EXIT, Galeria Browar Mieszkański we Wrocławiu). Bierze udział w 96 wystawach zbiorowych w kraju i za granicą oraz w 5 konferencjach o zasięgu krajowym i międzynarodowym, z czego w dwóch, jako współorganizator i trzech jako prelegent. Mówimy tu, między innymi o dwóch edycjach IMPACT12, IMPACT11 organizowanej przez Akademię Sztuk Pięknych we Wrocławiu, a także Konferencji pt.: „Książka bez granic” zorganizowanej przez Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu. 9. (Całość dokumentacji opisuje załącznik nr 3 przedłożonego przez Doktoranta zestawu do recenzji, *Artistic and Academic Achievements*).

Biorą pod uwagę trudny okres pandemii COVID - 19, na jaki przypada okres działalności Pana Ioannisa, liczby te, stają się imponujące, mimo że rozpatrujemy dopiero pierwszą partią dokonań na płaszczyźnie artystycznej. Dokonania dydaktyczne, organizacyjne i popularyzatorskie w obszarze sztuki to kolejny dowód na wszechstronność i profesjonalizm Doktoranta.

Ocena dorobku dydaktycznego, organizacyjnego i popularyzatorskiego w obszarze sztuki.

I to właśnie ten okres pandemii ujawnia wielkie pokłady determinacji w dostosowaniu się do trudnych warunków egzystencjalnych na wszystkich płaszczyznach życiowych i zawodowych. Brak dostępu do zaplecza warsztatowego oraz utrudnienia w samym pozyskiwaniu materiałów eksploatacyjnych, bez których realizacja zamierzonego przez Pana Ioannisa celu nie miałaby prawa bytu, motywuje do działania. Wraz z grupą przyjaciół rozwiązują problem, powołując do życia MISPRINT Studio. Profesjonalną oficynę drukarską wyposażoną w specjalistyczny park maszynowy do realizacji zadań graficznych, zecerskich i intrologatorskich. Miejsce to, staje się niezależną i otwartą na działanie jednostką twórczą w czasie wszechobecnej izolacji.

Nietrudno zauważyć, że u podstaw wszystkiego, co autor robi, tkwi silna potrzeba kontaktu z klasycznym warsztatem. Łączy on bowiem klasyczne tradycyjne formy druku ze współczesnymi możliwościami druku post cyfrowego. Dzięki tej miłości powstaje kolektywny projekt społeczny, którego Doktorant jest między innymi pomysłodawcą i współorganizatorem. To PrintCard, którego główną ideą jest zrzeszenie pasjonatów grafiki warsztatowej i wymiana doświadczeń. "Dzielenie się, rozwój, współpraca, demokratyzacja sztuk, partycypacja i przyjaźń [...]" to niektóre, jak sam autor opisuje, z celów, jakie zakłada opisywany tu projekt. Główną ideą jest wymiana grafik wykonanych w tradycyjnych technikach drukarskich zamkniętych w formie pocztówki. Zwracam na PrintCard uwagę szczególnie mocno, ponieważ jego oddziaływanie jest imponujące. 500 artystów z 30 krajów biorących udział w projekcie dowodzi mocy przedsięwzięcia. W kontekście wszechobecnych skrajnych podziałów, tego typu działania napawają optymizmem, dlatego powinny być szczególnie promowane i wspierane przez różne instytucje kultury i nie tylko. To samo dotyczy platformy "Zine Withou a Crown", która jest niekomercyjnym DIY Zinem, a Doktorant jednym z jej twórców. Tu przekaz artystyczny jest w pełni autorski pozbawiony cenzury i kontroli.

dr hab. Sybilla Skaluba

To 15 zebranych tomów wizualnych i pisemnych reakcji artystów na brak tolerancji i wolności słowa w aktualnej polemice politycznej. Obecnie Ziny to ikony niezależnej kultury, co za tym idzie, potężne narzędzie w rękach grupy sprzeciwiającej się irracjonalnym decyzjom globalnego systemu. Działalności tej towarzyszą spotkania wystawy, wydawnictwa, które obszernie przedstawia Doktorant w dołączonej dokumentacji. (Pozycja nr 5, *Didactic Activities and Popularisation of Art*).

Wszystkie te dokonania są imponujące, mając świadomość, że autor w tym samym czasie jest zaangażowany w pracę dydaktyczną na Akademii w Pracowni Prof. Małgorzaty Warlikowskiej. Opracowuje autorską ofertę programową dla studentów Erasmusa i studentów Podstaw Grafiki Warsztatowej w związku z pandemią Covid - 19. Udziela się czynnie podczas warsztatów „Serigrafia na Szkle” dla studentów II roku z Katedry Szkl.

Wspiera czynnie wystawę „Breslau Expansion” w Galerii Pokusa, Wiesbaden, Niemcy (2020; studenci i absolwenci Pracowni Ekspansji Graficznej). Bierze aktywny udział w organizacji Międzynarodowego Sympozjum „Emalia i Serigrafia” w mieście Frydlant, Czechy (2019).

Ocena koncepcji i realizacji pracy doktorskiej

Przedłożona dysertacja w pierwszej kolejności oczarowuje wizualnie. Zestaw obejmuje 5 rzetelnie przygotowanych i zróżnicowanych intrologatorsko pozycji, samodzielnie wykonanych przez autora w MisPrint Studio.

Pierwsza z nich, „*The Last Image*”, to główna rozprawa teoretyczna. Opatrzona twardą oprawą, szytą, zawieszoną na okładkę, oklejoną płótnem, uszlachetnioną tłoczeniem i łączoną za pomocą czarnej wklejki. Przestrzeń barwna stonowana, monochromatyczna, wzmocniona przez dobór odpowiedniego papieru. W tym przypadku jest to Nautilus Classic 120 gm., którego temperatura kolorystyczna wycisza umieszczone w tekście ilustracje. Praca teoretyczna opracowana jest na 176 stronach. Po standardowym wprowadzeniu ujawnia się główny temat rozprawy. Rozdział pt.: „*O naturze pamięci*”, staje się zaczynem zarówno do rozważań teoretycznych jak i formalnych.

Zainspirowany Platońskim *Theaetetusem*, bada obiektywą naturę pamięci, rozwijając ideę *ekmajio* jako sposobu przekształcania pamięci, zawierającą wiele podobieństw do matrycy oraz zasad grafiki. Czym jest pamięć? Jak my, jako grupy, pamiętamy, upamiętniamy i zapominamy? Co to znaczy pamiętać i jaki jest nasz stosunek do przeszłości? Jak sztuka interpretuje te idee, jak na nie wpływa lub z nimi koresponduje? Czy pamięć funkcjonuje w przeszłości, czy to ewoluujący proces towarzyszący nam w teraźniejszości?, na te pytania autor stara się odpowiedzieć w kolejnych rozdziałach. Prowadzi klarowną narrację, zdradzając nam swoje inspiracje artystyczne, szukając analogi i wspólnego mianownika na polu rozważań teoretycznych. Przywołuje między innymi Zbigniewa Libere, i jego pracę pt.: „*Pozytywy*”, która polemizuje między tym co pamiętamy a tym co ujawniają nam w mediach. Umiejętna manipulacja rzekomo prawdziwymi fotografiami, pomaga usunąć niechciane wspomnienia. Miejsce faktów zajmują kłamstwa i zmyślenia – cel uświęcał środki. Toczymy nieustającą „wojnę z pamięcią” – pisze słusznie Primo Levi, tylko w służbie komu i czemu?

„Pamięć, z której czerpie zataczająca krąg historia, stara się ocalić przeszłość tylko w służbie teraźniejszości i przyszłości. Uprawiamy historię w taki sposób, aby pamięć zbiorowa służyła wyzwoleniu, a nie ujarzmieniu ludzi” (Jacques Le Goff).

Skupiając się na zrozumieniu mechanizmu pamięci, interpretacji i pokazaniu, w jaki sposób jest tworzona, przekształcana i zagnieżdżona w jej zbiorowym i indywidualnym środowisku, autor sprawnie zestawia Platona, Sokratesa i Arystotelesa z nowymi teoriami Poul’a Ricoeur’a, Maurice’a Halbwachs’a, Perre’a Nora czy Susane A. Crane. D. Dobierając właściwie cytaty i wybierając odpowiednią reprezentację na polu artystycznym, wybranego zagadnienia, ujawnia wnikliwą analizę tematu.

„Pamięć jako myśl destrukcyjna”, to kolejny rozdział, który wyjaśnia nam istotę praktycznej części Doktoratu. Poszukiwanie miejsc, przedmiotów, przestrzeni pamięci, które dzięki swojej energii oddziałują na autora, stają się inspiracją i motorem napędzającym go do działania. Znajdujemy tam szczegółowy opis założeń potrzebnych do zrozumienia intencji przedstawionych przez autora prac graficznych.

XXIc Trichotomy to seria 9 grafik, składających się z 3 pionowych prostokątów, zamkniętych w układzie poziomym. Zobrazowana przez autora: Wyobraźnia, Pamięć i Rozum (*Francis 'a Bacon 'a*), pozwala nam interpretować widziany zestaw prac poprzez Estetyczne, Etyczne i Religijne doznania (*Sørena Kierkegarda*), ujawniając Realny, Symboliczny i Imaginacyjny (Jacques Lacan) przekaz. Autor, dzięki swej wrażliwości wie, że o tragicznych wydarzeniach z przeszłości nie można opowiadać dosłownie, dlatego uzbraja pace symbolicznymi elementami, balansując na styku przeszłości, teraźniejszości i przyszłości.

Swoją interpretację pamięci opiera na fizycznym doznaniu “obecności nieobecnego” podczas wizyt w obozach koncentracyjnych, tj. Auschwitz-Birkenau, Gross Rosen oraz Stutthof. Silne doznania pustki i samotności w otoczeniu surowej geometrii architektonicznych kikutów, stojących wertykalnie na linii horyzontu ujawnia autor w ułożonych z góry trój-kompozycjach.

Déjà Vu, to 35 grafik małoformatowych, intymnych w przekazie, skłaniających obserwatora do bliższego kontaktu. Kojarzą się z dokumentacją muzealnych artefaktów prezentowanych na poziomej linii czasu. Skala ta, zdecydowanie mocniej oddziałuje na mnie jako obserwatora i skłania do zatrzymania się i refleksji. Mamy tu namacalne dowody istnienia ich właścicieli, którzy jeszcze chwile temu używali ich w życiu codziennym, nie spodziewając się nadciągającej tragedii.

Kolejną opisaną pracą w rozdziale „*Pamięć jako myśl destrukcyjna*” jest obiekt, rzeźba wykonana ze stalowych, silnie przetrawionych płyt. Przedstawiona forma mierzy 3,5 metra i jest oryginalną repliką kolumny używanej do ogradzania obozów koncentracyjnych. Autor świadomie rezygnuje z betonu na rzecz wyższej stali przypominającej listy dotyczące egzekucji i aresztowań na okupowanych przez nazistów terytoriach podczas II Wojny Światowej. Intencją autora jest zwrócenie uwagi na konieczność wnikliwej i szczegółowej dokumentacji niezbędnej do zachowania ciągłości historii. Czy jednak musi być ona składnikiem architektury upamiętniającej? . Autor zwraca uwagę, że obecnie tradycyjne pomniki podlegają krytyce, ponieważ konkretyzują określoną wersję historii, a zamiast ewokować pamięć, raczej ją wypierają, zwalniając z obowiązku pamiętania i przykrywając historię warstwami niedostrzegalnych mitów.

Według *Roberta Musila* „nie ma na świecie nic bardziej niewidocznego niż pomnik. ”

Μέμνημαι- πῶς δ' οὐ (greckie: memnime, pos du? – Pamiętam, jak mógłbym nie pamiętać?) staje się tytułem zaprezentowanego przez Doktoranta obiektu, ujawniając nową jego misję w procesie wzmocnienia rzetelności pamięci zbiorowej.

W ostatnim rozdziale dysertacji pt.: „*Tradycyjne procesy tworzenia matryc*”, Autor prezentuje nowy wymiar matrycowania idei. Następuje redefinicja matrycy, którą w tym przypadku możemy postrzegać jako formę nie tylko do kształtowania i powielania, ale i formę ostatecznie zdefiniowaną. Pewne zjawiska ikonograficzne zaistnieją tylko i wyłącznie dzięki wiedzy i doświadczeniu, które płynie w linii prostej z manualnej i technicznej praktyki warsztatowej. Dydaktyczne zacięcie każe także autorowi szczerze dzielić się z publicznością całą zebraną wiedzą z procesu poznawczego, towarzyszącego mu podczas licznych eksperymentów, związanych z pozyskiwaniem satysfakcjonującego finalnego efektu w postaci matrycy i odbitki graficznej. Tworzy rzetelną dokumentację ze swoich doświadczeń, która w przyszłości może stać się cennym źródłem informacji dla przyszłych artystów, poruszających się w obszarze druku klasycznego.

W zestawie przedstawionym przez Doktoranta do recenzji znajdziemy jeszcze 4 pozycje. „*Annex*”, w oprawie szyto-klejonej, równo ciętej, z płótnem na grzbiecie i okładziną z tektury. Na 112 stronach znajdziemy obszerną fotorelację z procesu powstawania MisPrint Studio oraz dokumentacja artefaktów ważnych dla jego twórczości, które jednak nie wchodzi bezpośrednio w skład „dzieła doktorskiego”. Mamy jeszcze Załączniki(*Attachments*), dokumentujące wszystkie wystawy i nagrody Pana Ioaannisa Anastasiou, oprawione w sztywną okładkę szyto-klejoną z czarną wklejką. Dokumentacja artystyczna, dydaktyczna i organizatorska została udokumentowana w dwóch pozycjach szytych zeszytowo.

Podsumowanie

Część artystyczna i teoretyczna pt.: „*Ostatni Obraz: Pamięć jako Myśl Destrukcyjna*” tworzy spójną całość. Energia i kreatywność nie wyczerpują się w pracy organizacyjnej, a Doktorant jawi się jako osoba nieograniczająca się jedynie do kształcenia warsztatowego rzemiosła, ale aktywnie wspierająca motywację młodych adeptów i ich rozwój kariery artystycznej. Podejmuje szereg działań promujących siebie i młodych twórców, a także

dr hab. Sybilla Skaluba

przybliżających postawy artystyczne innych krajowych i zagranicznych ośrodków artystycznych. Warsztat wkleśły ujarzmiony przez Doktoranta sprzyja postawie eksperymentalnej. Rozwija zjawisko grafiki warsztatowej, wzbogacając ją również w warstwie językowej o takie określenia jak obiekt graficzny czy instalacja graficzna,

Dlatego działania Pana Ioannisa Anastasiou są mi bliskie również na polu moich własnych doświadczeń artystycznych, gdzie eksperyment często staje się bodźcem do autorskiej kreacji z matrycą.

Konkluzja

Jak wynika z przedstawionej dokumentacji proces kształcenia i doskonalenia własnej wiedzy i umiejętności w zakresie sztuki stawia przed nami w osobie Pana Ioannisa Anastasiou wszechstronnie przygotowanego artystę i pracownika nauki. Osiągnięcia artystyczne, twórcze, naukowe i dydaktyczne stanowią nie tylko znaczący wkład w samą dyscyplinę sztuk plastycznych, są również efektywnym przełożeniem na sferę nauki, dydaktyki i upowszechnienia kultury oraz kształtowania estetycznych postaw artystycznych. Na podstawie lektury i analizy koncepcji oraz realizacji jego rozprawy, a następnie biorąc pod uwagę dorobek twórczy, rekomenduję nadanie Panu Ioannisa Anastasiou stopnia naukowego doktora w dziedzinie sztuki, w dyscyplinie sztuki plastyczne i konserwacja dzieł sztuki.

Jednak czując wielki potencjał w osobie Doktoranta, pozwolę sobie nawet na wniosek o wyróżnienie przedłożonej dysertacji.

Z poważaniem

dr hab. Sybilla Skaluba

dr hab. Sybilla Skaluba

AKADEMIA SZTUK PIĘKNYCH W KATOWICACH
UL. RACIBORSKA 37 | 40-074 KATOWICE | TEL. +48 32 75 87 702 | WWW.ASP.KATOWICE.PL